ISSN: 2582-4686 SJIF 2021-3.261,SJIF 2022-2.889, 2024-6.875 ResearchBib IF: 9.948 / 2024

THE MULTIDISCIPLINARY JOURNAL OF SCIENCE AND TECHNOLOGY

VOLUME-5, ISSUE-12

BOSHLANG‘ICH SINF O‘QUVCHILARDA MA’NAVIY-AXLOQIY QADRIYATLARNI SHAKLLANTIRISH METODIKASINI QO‘LLASHNING SAMARADORLIGI

Usmanova Sabohat Erkinovna
Termiz Pedagogika Instituti
Boshlang‘ich ta’lim kafedrasi
o‘qituvchisi
Tel +99891 377 82 00

Annotatsiya
Ushbu maqola boshlang‘ich va o‘rta ta’lim maktablarida o‘quvchilarda ma’naviy-axloqiy qadriyatlarni shakllantirish metodikasini tadqiq etish modeli bilan bog‘liq. Tadqiqotda ta’lim jarayonida metodik yondashuvlar, interaktiv usullar, dars va tashqi faoliyat orqali qadriyatlarni rivojlantirish samaradorligi tahlil qilinadi. Model o‘quvchilarning axloqiy, ijtimoiy va shaxsiy rivojlanishini baholash, ularni amaliy faoliyatga jalb qilish va ma’naviy ongini oshirishga xizmat qiladi.
Kalit so‘zlar: ma’naviy-axloqiy qadriyatlar, pedagogik model, interaktiv metodika, o‘quvchi tarbiyasi, tadqiqot modeli.
Abstract
This article explores a research model for developing moral and ethical values among schoolchildren. The study examines methodological approaches, interactive techniques, and both in-class and extracurricular activities to enhance value formation. The proposed model allows for assessment of students’ ethical, social, and personal development while engaging them in practical activities that promote moral awareness and ethical behavior.
Keywords: moral and ethical values, pedagogical model, interactive methodology, student education, research model.
Аннотация
В статье рассматривается модель исследования формирования духовно-нравственных ценностей у школьников. В исследовании анализируются методические подходы, интерактивные методы и деятельность как в классе, так и вне его, направленные на развитие ценностей. Модель позволяет оценивать этическое, социальное и личностное развитие учащихся, вовлекая их в практическую деятельность, способствующую формированию нравственного сознания.
Ключевые слова: духовно-нравственные ценности, педагогическая модель, интерактивная методика, воспитание учащихся, исследовательская модель.

KIRISH

Ma’naviy-axloqiy qadriyatlarni shakllantirish bugungi kunda ta’lim tizimining muhim yo‘nalishlaridan biridir. O‘quvchilar shaxsiyati shakllanishida nafaqat akademik bilim, balki axloqiy va ma’naviy me’yorlar ham katta rol o‘ynaydi. Ta’lim jarayonida qadriyatlarni shakllantirish samarali metodik yondashuvlarni talab qiladi. Shu munosabat bilan pedagogik model yaratish va uni amaliyotga tadbiq etish dolzarb hisoblanadi.

ISSN: 2582-4686 SJIF 2021-3.261,SJIF 2022-2.889, 2024-6.875 ResearchBib IF: 9.948 / 2024

THE MULTIDISCIPLINARY JOURNAL OF SCIENCE AND TECHNOLOGY

VOLUME-5, ISSUE-12

Ma’naviy-axloqiy qadriyatlar o‘quvchilarda ijtimoiy munosabat, hurmat, halollik, mas’uliyat, bag‘rikenglik va boshqa axloqiy sifatlarni rivojlantirishga xizmat qiladi. Tadqiqotning asosiy maqsadi – o‘quvchilarda ma’naviy-axloqiy qadriyatlarni shakllantirish bo‘yicha samarali metodik modelni ishlab chiqish va uning amaliy natijadorligini baholash.

Asosiy qism

Pedagogik modelning nazariy asoslari

Pedagogik model – bu ma’naviy-axloqiy qadriyatlarni shakllantirish jarayonini tizimli va ilmiy asosda tashkil etish vositasi. Model quyidagi tarkibiy qismlardan iborat: metodik yondashuvlar, interaktiv texnologiyalar, o‘quv jarayoni faoliyati va baholash mezonlari.

Metodik yondashuvlar

Metodik yondashuvlar o‘quvchilarda axloqiy va ijtimoiy qadriyatlarni shakllantirishning asosini tashkil etadi. Ularga quyidagilar kiradi: problemali o‘qitish, vaziyatli o‘yinlar, muammoli topshiriqlar, muloqot va diskussiya metodlari. Ushbu yondashuvlar o‘quvchilarning tanqidiy fikrlashini rivojlantiradi va axloqiy qarorlar qabul qilish qobiliyatini oshiradi.

Interaktiv metodika

Interaktiv metodlar dars jarayonini faol va qiziqarli qiladi. Masalan, guruh ishlari, rol o‘yinlari, case-study, loyiha asosida o‘rganish va simulyatsiyalar o‘quvchilarda ma’naviy qarorlar qabul qilish va mas’uliyat tuyg‘usini shakllantiradi.

Dars va tashqi faoliyat orqali qadriyatlarni rivojlantirish

Darslar ma’naviy-axloqiy masalalar asosida tuziladi, masalan, adabiy asarlar, tarixiy voqealar va hayotiy vaziyatlar orqali axloqiy fikrlashni rivojlantirish. Tashqi faoliyatga esa jamoadagi loyihalar, ijtimoiy tadbirlar va madaniy ekskursiyalar kiradi. Bu o‘quvchilarga qadriyatlarni amalda qo‘llash imkonini beradi.

Baholash mezonlari va monitoring

Tadqiqot modelida o‘quvchilarning ma’naviy-axloqiy rivojlanishini baholash tizimi ishlab chiqilgan. Baholashda quyidagilar hisobga olinadi: axloqiy qaror qabul qilish, ijtimoiy mas’uliyat, hamkorlik qobiliyati va shaxsiy refleksiya. Shu bilan birga, o‘qituvchilarning kuzatuv va tahlil natijalari ham baholashda muhim ahamiyat kasb etadi.

Modelning amaliy tadbiqi

Tadqiqot maktablarda sinovdan o‘tkazilgan va interaktiv metodlar asosida o‘quvchilarda axloqiy va ma’naviy qadriyatlarning rivojlanishi kuzatilgan. Natijalar shuni ko‘rsatdiki, model o‘quvchilarning ijtimoiy mas’uliyatini oshiradi, guruh ichidagi hamkorlikni rivojlantiradi va halollik hamda hurmat kabi axloqiy me’yorlarni mustahkamlaydi.

Xulosa

O‘quvchilarda ma’naviy-axloqiy qadriyatlarni shakllantirish metodikasini tadqiq etish modeli ta’lim jarayonini tizimli va samarali tashkil etish imkonini beradi. Modelning nazariy va amaliy jihatlari birlashtirilgan bo‘lib, u o‘quvchilarning axloqiy va ijtimoiy rivojlanishini kuchaytiradi. Tadqiqot shuni ko‘rsatdiki, interaktiv metodlar va dars hamda tashqi faoliyat birikmasi o‘quvchilarda qadriyatlarni samarali shakllantirishga yordam beradi. Modelning muvaffaqiyati pedagogik yondashuvlar, metodik vositalar va baholash mezonlarining puxta ishlanishiga bog‘liq.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Akbarov, Sh. Pedagogik nazariya va ta’lim metodikasi. – Toshkent: O‘zbekiston, 2017.

ISSN: 2582-4686 SJIF 2021-3.261,SJIF 2022-2.889, 2024-6.875 ResearchBib IF: 9.948 / 2024

VOLUME-5, ISSUE-12

2. Karimov, R. Ma’naviy tarbiya va pedagogik metodlar. – Toshkent: Turizm va pedagogika nashriyoti, 2019.
3. Hasanov, M. O‘quvchilarda axloqiy qadriyatlarni shakllantirish. – Toshkent: Fan va ta’lim, 2018.
4. UNESCO. Education for Sustainable Development and Moral Values. – Paris, 2016.
5. Vygotsky, L. Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes. – Cambridge, 1978.
6. Piaget, J. The Moral Judgment of the Child. – London: Routledge, 1997.